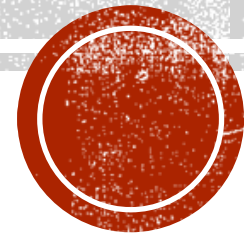

ОБЈЕКТНО ОРИЈЕНТИСАНО ПРОГРАМИРАЊЕ ПРОГРАМСКИ ЈЕЗИК ЈАВА – 1

Коришћење класа и објеката испоручених уз ЈДК

ПРИСТУП СИСТЕМУ, SYSTEM

- Класа **System** се може назвати услужном класом (енг. **utility class**).
- Неке од могућности:
  - приказ текста;
  - мерење протеклог времена;
  - покретање скупљача отпадака;
  - излазак из апликације.

ПРИКАЗ ТЕКСТА

- Класа **System** има статичко поље **System.out**, које представља објекат везан за стандардни излаз (попут **stdout** у језику **C**).
- **System.out** подразумевано показује на конзолу.
- **System.err** је препоручени начин за испис грешака које се јављају у току извршавања или приликом покретања програма.
- Локација исписа **System.out** и **System.err** се може променити применом метода **System.setOut(PrintStream out)** и **System.setErr(PrintStream err)**.

```
System.out.print(tip arg) // исписује arg на стандардни излаз  
//tip може бити: boolean, char, char[], double, float, int, long, Object, String
```

```
System.out.println(tip arg) // print + прелазак у наредни ред
```

```
System.out.printf(String format, Object...args) // форматирани испис
```

ПРИМЕР 1

- Написати Јава програм који демонстрира употребу исписа различитих типова података у форматираној и неформатираној варијанти на стандардном излазу.

ПРИМЕР 1 (2)

```
System.out.print("Пример текста");  
System.out.print(" са конкатенацијом и бројем "+4);  
System.out.println(); // испис празног реда  
System.out.println(67.4);
```

```
double x = 26.43462;  
int y = 43243;  
float z = 1645.14f;  
System.out.printf("x=%9.6g y=%8d z=%.3f", x, y, z);  
System.out.println();
```

```
String s = "Неки текст";
```

```
char c = 'c'; // за испис знака % потребно је ставити дупли %%
```

```
System.out.printf("Стринг се умеће помоћу формата %s овако %s", s);  
System.out.printf(" док се карактер умеће помоћу формата %%%c%s", c,  
System.lineSeparator());  
System.out.printf("%s\t%s\n", "КРАЈ", "ISPISA");
```

Пример текста са конкатенацијом и бројем 4

67.4

x= 26.4346 y= 43243 z=1645.140

Стринг се умеће помоћу формата %s овако Неки текст док се карактер умеће помоћу формата %c
КРАЈ ISPISA

МЕРЕЊЕ ПРОТЕКЛОГ ВРЕМЕНА

- Мерење времена у оквиру програма може бити корисно у анализи перформанси.
- **System** класа омогућава два начина за мерење времена:
  - употребом метода **System.currentTimeMillis()**;
  - употребом метода **System.nanoTime()**.
- Оба метода враћају време протекло од Unix ероч - 1. јануар 1970 по Гриничу.
- Други метод прецизнији, јер рачуна време у наносекундама.
- Могуће индиректно мерење интервала одузимањем „апсолутних“ времена.

ПРИМЕР 2

- Написати Јава програм који мери време извршавања метода који сабира бројеве од 1 до n .
- Тестирати програм за различите вредности n , као и за различите методе за мерење времена и упоредити прецизност добијених мерења изражених у милисекундама.

ПРИМЕР 2 (2)

...

```
long pocetak1 = System.nanoTime();
long suma = sumiraj(n);
System.out.printf("Сума природних бројева до %d је %d%n", n, suma);
long kraj1 = System.nanoTime();
System.out.println("Време у ns употребом nanoTime(): " + (kraj1 - pocetak1));
System.out.printf("Време у ms употребом nanoTime(): %.5g%s",
    (kraj1 - pocetak1) / 1000000.0, System.lineSeparator());
```

```
long pocetak2 = System.currentTimeMillis();
suma = sumiraj(n);
System.out.printf("Сума природних бројева до %d је %d%n", n, suma);
long kraj2 = System.currentTimeMillis();
System.out.println("Време у ms употребом currentTimeMillis(): "
    + (kraj2 - pocetak2));
```

...

ПРИМЕР 2 (2)

Сума природних бројева до 10000000 је 49999995000000

Време у ns употребом nanoTime(): 10856500

Време у ms употребом nanoTime(): 10.857

Сума природних бројева до 10000000 је 49999995000000

Време у ms употребом currentTimeMillis(): 4

Сума природних бројева до 100000000 је 4999999950000000

Време у ns употребом nanoTime(): 22943200

Време у ms употребом nanoTime(): 22.943

Сума природних бројева до 100000000 је 4999999950000000

Време у ms употребом currentTimeMillis(): 23

ПОКРЕТАЊЕ СКУПЉАЧА ОТПАДАКА

- Јава аутоматски уклања са хипа податке који више нису у употреби, тј. на које се више не референцира, кроз тзв. систем **скупљача отпадака**.
- Скупљач отпадака се активира по потреби и његов рад је вођен хеуристикама.
- Квалитет скупљања отпадака може се оценити коришћењем два критеријума:
  1. колико је у просеку неки објекат „чекао“ у меморији од момента када је постао непотребан до момента уклањања;
  2. колики ефекат на перформансе целе виртуалне машине има рад скупљача отпадака.
- Ова два критеријума су често у колизији.
- Програмер сугерише скупљачу отпадака да се активира преко метода **System.gc()**.
  - Ово је врло ретко оправдано радити.

ПРИМЕР 3

- Написати Јава програм који креира текст у великом броју итерација.
- Преко једне исте референце променљиве креирају се текстуални објекти што производи велики број нереферисаних објеката током рада програма.
- Упоредити количину доступне и слободне меморије на хипу у варијантама:
  1. када скупљач сам одређује кад ће се активирати;
  2. када му корисник повремено сугерише скупљање помоћу **System.gc** метода.

ПРИМЕР 3 (2)

```
int n = 10000000;
int nIspis = 200000; String s;
long pocBezGC = System.nanoTime();
System.out.println( "Величине слободне меморије без позивања gc() пред испис");
for (int i = 0; i < n; i++) {
    s = new String("Текст под редним бројем " + i);
    if (i % nIspis == 0)
        stanjeMemorije();
}
System.out.printf("%nВреме без GC\t%.2f%n", (System.nanoTime() - pocBezGC) / 1e6);

long pocSaGC = System.nanoTime();
System.out.println( "Величине слободне меморије са позивањем gc() пред испис");
for (int i = 0; i < n; i++) {
    s = new String("Текст под редним бројем " + i);
    if (i % nIspis == 0) {
        System.gc();
        stanjeMemorije();
    }
}
System.out.printf("%nВреме са GC\t%.2f%n", (System.nanoTime() - pocSaGC) / 1e6);
```

ПРИМЕР 3 (3)

Величине слободне меморије без позивања gc() пред испис

1021MB од 1024MB	978MB од 1024MB	987MB од 1024MB	973MB од 1024MB	957MB од 1024MB	941MB од 1024MB
927MB од 1024MB	1015MB од 1024MB	999MB од 1024MB	983MB од 1024MB	967MB од 1024MB	955MB од 1024MB
939MB од 1024MB	923MB од 1024MB	907MB од 1024MB	891MB од 1024MB	879MB од 1024MB	863MB од 1024MB
847MB од 1024MB	831MB од 1024MB	815MB од 1024MB	799MB од 1024MB	787MB од 1024MB	771MB од 1024MB
755MB од 1024MB	739MB од 1024MB	723MB од 1024MB	711MB од 1024MB	695MB од 1024MB	679MB од 1024MB
663MB од 1024MB	647MB од 1024MB	631MB од 1024MB	619MB од 1024MB	603MB од 1024MB	587MB од 1024MB
571MB од 1024MB	555MB од 1024MB	543MB од 1024MB	527MB од 1024MB	511MB од 1024MB	495MB од 1024MB
479MB од 1024MB	463MB од 1024MB	451MB од 1024MB	435MB од 1024MB	1019MB од 1024MB	1003MB од 1024MB
987MB од 1024MB	975MB од 1024MB				

Време без GC 373.09

Величине слободне меморије са позивањем gc() пред испис

55MB од 56MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB
од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB
32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB
31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB
од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	55MB од 56MB
32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB
31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB	31MB од 32MB

Време са GC 445.92

ИЗЛАЗАК ИЗ АПЛИКАЦИЈЕ

- Попут функције `exit` у програмском језику С и Јава има метод `System.exit()`.
  - Гаси извршавање целе Јава виртуалне машине.

```
public static void exit(int status)
```

- Статус 0 указује на успешан завршетак извршавања док не-нула вредности указују на неуспешно извршавање, тј. на грешку.

ПРИМЕР 4

- Написати Јава програм који реализује и тестира метод за исписивање карактеристика монитора при чему су аргументи метода ширина и висина.
- Потребно је израчунати број тачака (пиксела) и сврстати монитор у категорију стандардни или широки на основу ширине и висине.
- Такође је потребно, на одговарајући начин, реаговати на некоректне уносе.

ПРИМЕР 4 (2)

```
static void karakteristikeMonitora(int sirina, int visina) {
    if (sirina <= 0 || visina <= 0) {
        System.err.println("Ширина и висина морају бити позитивни.");
        System.exit(1);
    }
    System.out.println("Ширина:\t" + sirina);
    System.out.println("Висина:\t" + visina);
    System.out.println("Број тачака:\t" + sirina * visina);
    System.out.println("Тип монитора:\t" + (sirina >= 2 * visina ? "широки"
        : "стандардни"));
}

public static void main(String[] args) {
    karakteristikeMonitora(1024, 1024);
    karakteristikeMonitora(1920, 768);
    karakteristikeMonitora(0, 230);
    // није неопходно ставити на крају програма, али не смета
    System.exit(0);
}
```


ПРИМЕР 4 (3)

Ширина: 1024

Висина: 1024

Број тачака: 1048576

Тип монитора: стандардни

Ширина: 1920

Висина: 768

Број тачака: 1474560

Тип монитора: широки

Ширина и висина морају бити позитивни.

РАД СА НИСКАМА, **STRING**

- Ниске (стрингови) представљају један од најчешће коришћених типова података.
- У програмском језику С-ниска је била представљена као низ карактера.
- Јава користи исту идеју али енкапсулира тај низ карактера у класу **String**.
- За разлику од С-а не захтева се да се ниска завршава терминирајућом нулом.
- Ниска, као и сваки други низ, омогућава приступ карактерима са сложеностју $O(1)$.

- Ниска у Јави је имутабилна (непроменљива).
  - Измена енкапсулираног низа карактера није дозвољена.
  - Било какав покушај измене објекта класе **String** доводи до креирања новог објекта.

КРЕИРАЊЕ КОНСТАНТНИХ НИСКИ

- Најједноставније је употребом литерала ниске.

```
String s = "Литерал ниске";
```

- Јава ће претражити тзв. списак константних ниски (енг. **string constant pool**).
  - Ако такав литерал већ постоји променљива `s` ће добити референцу ка њему.
  - Овај део меморије има специјални статус (подскуп хипа), јер су подаци који се у њему налазе очигледно познати већ у фази компилације.
  - Дакле, у примеру испод обе инстанцне променљиве показују на исту меморију.

```
String s1 = "Литерал ниске";  
String s2 = "Литерал ниске";
```

КРЕИРАЊЕ НИСКЕ НА ХИПУ

- Са друге стране, ако се ниска креира уз експлицитну употребу оператора `new`, форсираће се креирање нове инстанце на хипу.
  - Без обзира што је садржај ниске познат већ у фази компилације.
  - Поред тога, креираће се литерал ниске и сместити у списак константних ниски.

```
String s1 = new String("Литерал ниске");  
String s2 = new String("Литерал ниске"); // s1 и s2 показују на различито
```

- Ефективно ће бити креирана два објекта `String` на хипу и један ниска литерал.
- Променљиве `s1` и `s2` ће реферисати на објекте са хипа.
- Могуће је креирање ниске на основу низа карактера.
  - Овај случај је, попут претходног, само што не укључује креирање константне ниске.

```
char[] niz = new char[] {'к', 'а', 'р', 'а', 'к', 'т', 'е', 'р', 'и'};  
String s = new String(niz);
```

- Ниска може постати позната и тек у фази извршавања (о томе касније).

ПРЕГЛЕД МЕТОДА НАД НИСКАМА

Метода	Опис
<code>charAt(int i)</code>	Враћа карактер на позицији <code>i</code> .
<code>compareTo(String s)</code>	Лексикографски упоређује ниску са прослеђеном ниском <code>s</code> .
<code>concat(String s)</code>	Надовезује ниску са прослеђеном и враћа нову ниску као повратну вредност. Сличну ствар ради и оператор <code>+</code> над нискама.
<code>contains(String s)</code>	Проверава да ли ниска садржи подниску <code>s</code> .
<code>endsWith(String s)</code>	Проверава да ли се ниска завршава са подниском <code>s</code> .
<code>equals(String s)</code>	Упоређује на једнакост ниску са прослеђеном ниском <code>s</code> .
<code>indexOf(char c)</code>	Враћа позицију првог појављивања карактера <code>c</code> или <code>-1</code> ако не постоји.
<code>lastIndexOf(char c)</code>	Враћа позицију последњег појављивања карактера <code>c</code> или <code>-1</code> ако не постоји.
<code>length()</code>	Враћа дужину ниске.

Метода	Опис
<code>replace(String s, String r)</code>	Замењује сва појављивања подниске <code>s</code> са подниском <code>r</code> и враћа тако добијену новоформирану ниску.
<code>split(String r)</code>	Раздваја ниску на низ подниски у складу са прослеђеним начином раздваја (регуларни израз <code>r</code>).
<code>startsWith(String s)</code>	Проверава да ли ниска започиње подниском <code>s</code> .
<code>substring(int i)</code>	Враћа подниску која почиње на позицији <code>i</code> . Додатно може постојати и индекс на којем се подниска завршава.
<code>toCharArray()</code>	Враћа низ карактера од којих је сачињена ниска.
<code>toLowerCase()</code>	Враћа ниску у којој су сва слова пребачена у мала.
<code>toUpperCase()</code>	Враћа ниску у којој су сва слова пребачена у велика.
<code>trim()</code>	Враћа ниску у којој је уклоњен празан простор на крајевима.

ПОРЕЂЕЊЕ НИСКИ

- Могуће је поредити ниске на два начина:
  1. испитивати да ли су једнаке,
  2. испитивати да ли је једна ниска испред друге на основу лексикографског уређења.
- За поређење да ли су две ниске једнаке користе се следећи методи.

```
public boolean equals(Object o)
public boolean equalsIgnoreCase(String s)
```
- Метод `equals` је наслеђен од класе `Object`.
- Да би две ниске биле исте:
  - морају имати исту дужину
  - и на свакој упоредној позицији морају имати исте карактере.
- Метод `equalsIgnoreCase` ради сличну ствар с тим што игнорише величину слова.

ПОРЕЂЕЊЕ НИСКИ (2)

```
String rec1 = "Ниска";
String rec2 = "Niska";
String rec3 = "ниска";
String rec4 = "Ниска";
String rec5 = new String("Ниска");

System.out.println(rec1==rec1); // true (поређење референце, увек тачно)
System.out.println(rec1==rec4); // true (констатна меморија, показују на исто)
System.out.println(rec1==rec5); // false (једна у константној, друга не)
System.out.println(rec1.equals(rec2)); // false (различити карактери, писмо)
System.out.println(rec1.equals(rec3)); // false (осетљиво на величину слова)
System.out.println(rec1.equals(rec4)); // true (идентичан садржај)

System.out.println(rec1.equals(rec5)); // true (идентичан садржај)
System.out.println(rec1.equalsIgnoreCase(rec2));

//false (и даље различити карактери)
System.out.println(rec1.equalsIgnoreCase(rec3));

// true (иста слова, осим величине)
System.out.println(rec1.equalsIgnoreCase(rec4)); // true (идентичан садржај)
```

КЛАСА **STRINGBUILDER**

- Непроменљивост ниски може бити проблем за ефикасно коришћење хипа.
  - У случају када је потребно вршити честе „измене“ над нискама.
  - Као што је објашњено, измене нису могуће, већ се у позадини прави нова меморија.
- Погодан начин за рад са нискама се заснива на употреби класе **StringBuilder**.
- За разлику од класе **String**, чије инстанце су непроменљиве, класа **StringBuilder** енкапсулира изменљиви низ карактера.
  - Њиме даље манипулише на ефикасан начин.
  - На крају се врши његова једнократна конверзија у **String** објекат.
  - **StringBuilder** нуди методе који омогућавају манипулацију унутрашњим низом карактера.
  - Корисник не мора да брине о реалокацијама (као што би то био случај у **C**-у).

ПРИМЕРИ 6 И 7

```
String s = "Тест";  
int n = 10;  
String sn = "";  
for(int i=0; i<n; i++)  
    sn+=s;  
System.out.println(sn);
```

```
String s = "Тест";  
int n = 10;  
StringBuilder  
sb=new StringBuilder();  
for(int i=0; i<n; i++)  
    sb.append(s);  
// једнократна конверзија у ниску  
String sn = sb.toString();  
System.out.println(sn);
```

РАД СА ОМОТАЧИМА ПРИМИТИВНИХ ТИПОВА

- Омотачи примитивних типова су објекти који енкапсулирају примитивне типове.
- Сваки од примитивних типова `byte`, `short`, `char`, `int`, `long`, `float` и `double` има, редом, свој омотач тип `Boolean`, `Byte`, `Short`, `Character`, `Integer`, `Long`, `Float` и `Double`.
- Главни разлог постојања омотача је то што Јава преферира реализацију метода, класа и осталих концепата базираних на објектима.

ОБМОТАВАЊЕ

- Обмотавање (енг. boxing) се врши позивом одговарајућег конструктора.
- На пример, класа `Integer` има конструктор који прихвата променљиву типа `int`.
- Алтернативно, обмотавање је могуће и употребом статичког метода `valueOf`.
- Почев од Јаве 5 могуће је и аутоматско обмотавање.

```
int x=242;  
Integer y = new Integer(x); // обмотавање конструктором Integer  
z=Integer.valueOf(x); // обмотавање статичким методом  
Integer w=x; //аутоматско обмотавање
```

ОДМОТАВАЊЕ

- Супротан поступак обмотавању је одмотавање омотач типова, те добијање одговарајућих примитивних типова.
- Ово је омогућено применом одговарајућег метода објекта омотача. На пример објекат класе `Integer` поседује метод `intValue` чији је потпис дат испод.
- Почев од Јаве 5 омогућено је аутоматско одмотавање објекта.

```
Integer x=new Integer(2311);  
int y=x.intValue(); // експлицитно одмотавање  
int z=x; // аутоматско отпакивање
```

РАД СА СКЕНЕРИМА, **SCANNER**

- Класа **Scanner** омогућава читавање текста као и његово парсирање.
- Текст може бити унет у виду ниске, са стандардног улаза, датотеке итд.
- Скенер раздваја улазни текст у складу са постављеним сепаратором који је подразумевано празан простор.
У њему је дефинисан већи број метода за парсирање неких стандардних типова података попут целих бројева, реалних бројева, речи, целих линија текста итд.

```
public String next()  
public String nextLine()  
public boolean nextBoolean()  
public int nextInt()  
public float nextFloat()  
...
```

```
public boolean hasNext()  
public boolean hasNextLine()  
public boolean hasNextBoolean()  
public boolean hasNextInt()  
public boolean hasNextFloat()  
...
```

ПРИМЕР 10

- Написати Јава програм који рачуна просек реалних бројева унетих са стандардног улаза.
- На почетку уноса корисник унапред најављује колико бројева жели да унесе, након чега следи њихов унос у сваком наредном новом реду.

ПРИМЕР 10 (2)

```
java.util.Scanner skener = new java.util.Scanner(System.in);
System.out.println("Колико бројева уносите: ");
int n = skener.nextInt();
double prosek = 0;
for (int i = 0; i < n; i++) {
    System.out.println("Број " + (i + 1) + ": ");
    double b = skener.nextDouble();
    prosek += b;
}
prosek /= n;
System.out.println(String.format("Просек унетих бројева је: %.2f", prosek));
skener.close();
```

ПРИМЕР 10 (3)

Колико бројева уносите:

4

Број 1:

33.3

Број 2:

11

Број 3:

1000

Број 4:

12.2

Просек унетих бројева је: 264.13

РАД СА МАТЕМАТИЧКИМ ФУНКЦИЈАМА, **MATH**

- Јава подржава рад са разноврсним математичким функцијама.
- Позивање математичких функција се врши статички путем услужне класе **Math**.

Метода	Опис
<code>abs(double x)</code>	Апсолутна вредност (постоји и за друге бројевне типове).
<code>ceil(double x)</code>	Број заокружен на горе.
<code>cos(double x)</code>	Косинус.
<code>exp(double x)</code>	e^x
<code>floor(double x)</code>	Број заокружен на доле.
<code>log(double x)</code>	Природни логаритам броја.
<code>max(double x, double y)</code>	Максимум два броја (постоји и за друге бројевне типове).
<code>min(double x, double y)</code>	Минимум два броја (постоји и за друге бројевне типове).
<code>pow(x, y)</code>	x^y
<code>random()</code>	Псеудослучајан број из [0, 1].
<code>round(double x)</code>	Заокружује број.
<code>signum(double x)</code>	Знак броја.
<code>sin(double x)</code>	Синус.
<code>sqrt(double x)</code>	Корен броја x .
<code>toDegrees(double rad)</code>	Пребацује радијане у степене.
<code>toRadians(double deg)</code>	Пребацује степене у радијане.

РАД СА ДАТУМИМА И ВРЕМЕНИМА

- Ранија подршка за рад са датумима и временом преко класа `Date` и `Calendar`.
- Препорука је да се уместо њих (због одређених проблема у раду) користе новије класе `LocalDate`, `LocalTime` и `LocalDateTime`.
- Још једна значајна класа је `DateTimeFormatter` која омогућава форматирање.
- Класа `LocalDate` представља датум у ISO-8601 формату (yyyy-MM-dd).

```
java.time.LocalDate danas = java.time.LocalDate.now();
```

- Алтернативно се могу користити и статички методи.

```
java.time.LocalDate datum1 = java.time.LocalDate.of(2021, 11, 25);  
java.time.LocalDate datum2 = java.time.LocalDate.parse("2021-11-25");
```

ПРЕГЛЕД НЕКИХ МЕТОДА ЗА РАД СА ДАТУМИМА

Метода	Опис
<code>atStartOfDay()</code>	Враћа инстанцу <code>LocalDateTime</code> класе која одговара почетку дана.
<code>atTime(int s, int m)</code>	Враћа инстанцу <code>LocalDateTime</code> која одговара прослеђеном сату и минути. Постоје и методе са прецизнијим временом, тј. додатим секундама и наносекундама.
<code>format(DateTimeFormatter f)</code>	Форматирање датума у складу са прослеђеним форматом.
<code>getDayOfMonth()</code>	Редни број дана у току месеца.
<code>getDayOfWeek()</code>	Дан у току недеље.
<code>getDayOfYear()</code>	Редни број дана у току године.
<code>getMonth()</code>	Месец у току године.
<code>getYear()</code>	Година.
<code>isAfter(ChronoLocalDate d)</code>	Да ли је датум хронолошки после датума <code>d</code> . <code>ChronoLocalDate</code> је интерфејс који између осталих имплементира и класа <code>LocalDate</code> .
<code>isBefore(ChronoLocalDate d)</code>	Да ли је датум хронолошки пре датума <code>d</code> .
<code>isEqual(ChronoLocalDate d)</code>	Да ли су датуми једнаки.
<code>isLeapYear()</code>	Да ли је преступна година.
<code>lengthOfMonth()</code>	Број дана у месецу.
<code>minusDays(long d)</code>	Враћа нову инстанцу датума која је умањена за број дана. Подржано је одузимање и других стандардних и произвољних временских јединица.
<code>plusMonths(long m)</code>	Враћа нову инстанцу датума која је повећана за број месеци.
<code>now()</code>	Статичка метода која враћа тренутни датум.
<code>toEpochDay()</code>	Враћа број дана од дана Епохе, тј. од 1. јануара 1970. године.
<code>withYear(int y)</code>	Враћа нову инстанцу датума у којој је година замењена прослеђеном. Подржано и за друге мерне јединице.

ПРИМЕР 12

- Написати Јава програм који најпре захтева од корисника да унесе месец и годину, а потом на излазу графички приказује одабрани месец у виду табеле где су колоне дани у недељи, а редови недеље у оквиру месеца.
- При том је у ћелији табеле уписан редни број дана у месецу.

ПРИМЕР 12 (2)

```
java.util.Scanner skener = new java.util.Scanner(System.in);
System.out.println("Унесите годину ");
int godina = skener.nextInt();
System.out.println("Унесите редни број месеца");
int mesec = skener.nextInt();
System.out.println("Пон.\tУто.\tСре.\tЧет.\tПет.\tСуб.\tНед.");
java.time.LocalDate dan = java.time.LocalDate.of(godina, mesec, 1);
int danUNedeljiRbr = dan.getDayOfWeek().getValue();
for (int i = 1; i < danUNedeljiRbr; i++)
    System.out.print("\t");
do {
    System.out.print(dan.getDayOfMonth() + "\t");
    danUNedeljiRbr++;
    dan = dan.plusDays(1);
    danUNedeljiRbr = dan.getDayOfWeek().getValue();
    if (danUNedeljiRbr == 1) // идемо у наредни ред
        System.out.println();
} while (dan.getDayOfMonth() != 1);
skener.close();
```

ПРИМЕР 12 (3)

Унесите годину

1986

Унесите редни број месеца

11

Пон.	Уто.	Сре.	Чет.	Пет.	Суб.	Нед.
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

РАД СА ДАТУМИМА И ВРЕМЕНИМА (2)

- Слично се ради и са класама `LocalTime` и `LocalDateTime`.
- Када је у питању формирање датума и времена користи се `DateTimeFormatter`.

```
java.time.LocalDateTime datum = java.time.LocalDateTime.of(2021, 11, 30, 15, 31);  
String isoDatumTekst = datum.format(DateTimeFormatter.ISO_DATE_TIME);  
System.out.println(isoDatumTekst); // 2021-11-30T15:31:00
```

- Или са специфично дефинисаним начином формирања.

```
java.time.LocalDateTime datum = java.time.LocalDateTime.of(2021, 11, 30, 15, 31);  
java.time.format.DateTimeFormatter specificniFormat=  
    java.time.format.DateTimeFormatter.ofPattern("dd.MM.yyyy|HH:mm:ss");  
String specificniDatumTekst = datum.format(specificniFormat);  
System.out.println(specificniDatumTekst); //30.11.2021|15:31:00
```

РАД СА ПСЕУДОСЛУЧАЈНИМ БРОЈЕВИМА, **RANDOM**

- Раније је представљена статичка методе `Math.random()` која генерише псеудослучајан број из `[0, 1]`.
- Јава пружа и неке додатне могућности кроз класу `Random`.
- Креирање инстанце ове класе могуће је на два начина (са или без задавања тзв. семена случајности, енг. `random seed`).

```
java.util.Random gen1 = new java.util.Random();
java.util.Random gen2 = new java.util.Random();
java.util.Random gen3 = new java.util.Random(2131);
java.util.Random gen4 = new java.util.Random(2131);
System.out.println(gen1.nextInt()); // -1610654896 (вероватно другачије сваки пут)
System.out.println(gen2.nextInt()); // 1462713902 (вероватно другачије сваки пут)
System.out.println(gen3.nextInt()); // -385602027
System.out.println(gen4.nextInt()); // -385602027
```


ПРЕГЛЕД НЕКИХ МЕТОДА КЛАСЕ RANDOM

Метода	Опис
nextBoolean()	Униформна псеудослучајна логичка вредност.
nextBytes(byte[] bajtovi)	Уписује униформне псеудослучајне бајтове у прослеђени низ.
nextDouble()	Униформни псеудослучајни број из [0, 1] у двострукој прецизности.
nextFloat()	Униформни псеудослучајни број из [0, 1] у једнострукој прецизности.
nextGaussian()	Псеудослучајни број из нормалне расподеле са очекивањем 0 и стандардном девијацијом 1.
nextInt()	Униформни псеудослучајни цео број из целог допустивог опсега.
nextInt(int maks)	Униформни псеудослучајан цео број из опсега 0 до maks (без maks).
nextLong()	Униформни псеудослучајан дугачки цео број из допустивог опсега.
setSeed(long seme)	Ажурира “семе” генератора.

ПРИМЕР 14

- Написати Јава програм који рачуна просек вредности које враћа `nextGaussian()`.
- На улазу корисник уписује колико бројева жели да креира, а на излазу се исписује просек.
- Семе генератора подесити на неку фиксирану вредност.

ПРИМЕР 14 (2)

```
java.util.Scanner skener = new java.util.Scanner(System.in);
System.out.println("Унесите број бројева ");
int n = skener.nextInt();

java.util.Random gen = new java.util.Random(12345);
double prosek=0;
for(int i=0; i<n; i++) {
    double sp = gen.nextGaussian();
    prosek+=sp;
}
prosek/=n;
System.out.println("Просек је "+prosek);

skener.close();
```

ПРИМЕР 14 (3)

Унесите број бројева

3

Просек је 0.4498106986322034

Унесите број бројева

10

Просек је 0.009936086679199475

Унесите број бројева

100

Просек је 0.01648838069826526

Унесите број бројева

100000

Просек је 6.269351781967599E-4

Унесите број бројева

100000000

Просек је 1.0518669106605583E-4

ПИТАЊА И ЗАДАЦИ

- Шта је садржано у класи `System` и за шта се користи та класа?
- Упоредити `System.out` и `System.err`.
- По чему су слични, по чему се разликују?
- Како се врши мерење времена извршења неког дела програма или читавог програма написаног у програмском језику Јава? Илустровати примером, који се разликује од примера датог у тексту.
- Да ли и како програмер у Јави може уклањати податке из меморије самостално? Упоредити то са начином уклањања податка из меморије у програмском језику С.
- Да ли у програмском језику Јава постоји механизам прекида програма попут функције `exit`, која постоји у програмском језику С? Ако постоји, објаснити како се користи тај механизам и илустровати примером.
- Колико траје животног века објекта креираног у програмском језику Јава? Упоредити оператор `new` из програмског језика Јава и функцију `malloc` из програмског језика С.

ПИТАЊА И ЗАДАЦИ (2)

- Објаснити како оператор `==` пореди променљиве примитивног типа, а како инстанчне променљиве. Илустровати примером.
- Чему служи оператор `instanceof`, како се користи и каква је веза овог оператора и принципа наслеђивања у Јави? Илустровати примером.

- Да ли је следећи део кода исправан?

```
String test = "Danas je ponedeljak";  
for(int i=0;i<test.length();i+=2)  
    test.charAt(i) = '#';  
System.out.println(test);
```

Образложити одговор. Шта је идеја датог кода?

- Написати програм који испитује да ли је ниска која се уноси са тастатуре палиндром. За ниску се каже да је палиндром ако се исто чита с лева на десно и с десна на лево. Нпр. "АНА", "123-321" и сл.
- Примером илустровати и објаснити разлике између метода `equals` и `equalsIgnoreCase`.

ПИТАЊА И ЗАДАЦИ (3)

- Истражити класу `StringBuilder` и упоредити је са класом `String`. Илустровати примером.
- Шта су омотачи примитивних типова и за шта се користе? Примером илустровати основне карактеристике омотача типова. Како је функционисало аутоматско обмотавање и одмотавање пре Јаве 5?
- Написати Јава програм који из текста (ниске) извлачи информације о броју учесника, просечном броју освојених поена, минималном броју освојених поена и максималном броју освојених поена, ако је познато да се текст састоји од реченица где свака има структурирану форму “[Име учесника] [Број поена]”.
- Написати Јава програм који рачуна колико пута се мења знак целих бројева унетих са стандардног улаза. Бројеви се уносе док се не унесе нула. Нпр. за
- унос 2, 11, -369, 104, 105, 22, -25, -36, -78, -10, 14, 0 резултат је 4 промене знака.
- Написати Јава програм који за две тачке из простора R^2 , чије се координате уносе са тастатуре, одређује међусобно растојање.

ПИТАЊА И ЗАДАЦИ (4)

- Написати Јава програм који најпре захтева од корисника да унесе дан, месец и годину за два датума, а потом на излазу исписује да ли први унесени датум претходи другом унесеном датуму.
- Написати Јава програм који најпре захтева од корисника да унесе сат, минуте и секунде за два временска тренутка, а потом на излазу исписује апсолутну временску разлику, изражену у секундама, између унесених тренутака.
- Коцкица за игру “Човече не љути се” баца се 10000 пута, односно 10000 пута се генерише цели број из интервала [1, 6]. Одредити која страна коцкице је “пала” највише, а која најмање пута. Да ли је ситуација иста и у новом покретању програма? Образложити.